

ževnost hrvatska pa je nam ostalim Slovencem knjiga zapečaćena s sedmimi pečati, ker si ne moremo dobiti od nikoder sredstev za temeljito znanje te književnosti. Srčna želja moja je, da bi Hrvatska Matica uvaževala potrebnost, da najpreje seznanja svoje člane s književno povestjo domačo, zato naj bi nadaljevala početo delo Medinijevo in pridejala še povest književnosti kajkavske, slavonske, bosensko-hercegovaške, ilirske in novejšje književnosti. Vsi Slovenci in Hrvatje ji bodo za to delo hvaležni.

Leta 1907. je izdala Matica Hrvatska prvi zvezak A. M. Skabičevskega „Povesti novejšje ruske književnosti“ v prevodu Martina Lovrenčevića. Tudi to delo je ostalo nedovršeno. Ako človek ne čita dela nepretrganega, se mu počasi izbriše ves dojem, ki ga mora napraviti celokupna knjiga. Želja vsakega prijatelja književnosti je, da bi se započeta dela imela do kraja izvesti, predno se začne izdajanje drugih del. — Toda vrnimo se k povesti italijanske književnosti, ki jo piše dr. Vinko Lozovina.

Kakor vidimo iz prvega zvezka, ki obsega zgodovino italijanske književnosti od l. 500. do l. 1600. po Kr. na 378 straneh, je delo široko zasnovano. Morebiti je preobširno in brez vsake škode bi se dale manj važne stvari okrajšati in se posvetila večja pozornost najvažnejšim dogodkom.

V uvodu črta pisatelj odnošaje rimske narodnosti in književnosti do italijanske. Zgodovinski uvod je precej obširen, razvitek italijanskega jezika pa zelo mršavo očrtan. — V prvem odstavku „Počeci“ književnosti v italijanskih narečjih govori o sicilijanski (sicilski) pesniški šoli, o pesniški prehodni šoli v srednji Italiji do postanka „novega ljubkega sloga“, o verski liriki v Umbriji in o početkih cerkvene drame, o francoski (t. j. v francoskem jeziku pisani) in italijanski poeziji v gorenji Italiji, o verski poeziji izven Umbrije in slednjič o prozi v 13. stoletju. —

Na str. 34 bi bil pisatelj lahko povedal, zakaj se imenuje severna francoščina „langue d' oil“ (dandanes „oui“), južna (provensalska) „langue d' oc“ in italijanska „lingua del sì“. — Kakor se narečja hrvatskega in srbskega jezika imenujejo po vprašalni čestici kajkavsko, čakavsko in štokavsko (kaj, ča, što), tako se imenujejo romanska narečja po izrazu za „da“; severno narečje francosko pravi „oil = oui“, nastalo iz ollum = illum; južno pravi „oc“, t. j. „hoc“ = to, in italijanščina „sì“, t. j. sic = tako.

R. Perušek.

(Konec prihodnjič.)

Edwarda Samhaberja zbrani spisi so izšli v petih zvezkih v založbi Georga Müllerja (München und Leipzig 1910). Ob tej priliki prinaša „Das Literarische Echo“ (XII, stolbec 1304–1306) zanimivo poročilo iz peresa Friedricha E. Hirscha. Ker je v marsičem zanimivo tudi za Slovence, ga podajamo tukaj v kratkem posnetku.

V nasprotju s pruskim je avstrijski „šolnik“ bolj mehke, lirične narave. To se kaže precej jasno na onem polju, ki ga je avstrijskonemško učiteljstvo v zadnjih letih najbolj obdelovalo — morebiti pregostobesedno in preveč sentimentalno, pretirano — to je nemškonacionalna „obrambna“ lirika, naperjena proti Slovanom. Na tem polju je bil v prvih vrstah vedno glasnik in vodja Ed. Samhaber, ki popeva svoje nemškonacionalne pesmi že nad trideset let. Te pesmi so v pričujoči izdaji najboljše. Baš ta ekstremna nemškonacionalna struja, ki se ji je sedaj zapisal, pa je zakrivila, da njegovi zelo znameniti („sehr beachtenswerte“) prevodi iz Prešerna niso sprejeti v to izdajo. To treba iz raznih vzrokov obžalovati. Ravno Samhaber bi bil najpoklicanejši posrednik med nemškim in slovenskim slovstvom, in če je iz

malenkostnih ozirov na svoje prijatelje v Lincu (kjer je ravnatelj liceja), ki so mu menda to krasno izdajo omogočili, izključil tako dragoceno delo, kakor so baš njegovi prevodi Prešerna, potem ta izdaja pač ne daje tega, kar bi od nje pričakovali. Saj pesniškemu slovesu Anastazija Grüna ni na škodo, da so tudi njegovi prevodi iz slovenščine, ki bi jih neradi pogrešali, sprejeti v njegove zbrane spise (ki jih je s pomočjo dr. Ivana Prijatelja v zbirki „Goldene Klassikerbibliothek“ izdal dr. Ed. Castle).

Iz zbranih spisov bi zato lahko marsikaj izostalo. Pred vsem vse njegove drame, ki so tehnično popolnoma pogrešene, vsebinsko neverjetno slabe in sploh hudo naivne. Nekoliko boljša je njegova lirika, kjer so mu vzor Wilhelm Müller, Uhland, Leuthold, pred vsemi pa Hamerling, ki je pravi oče te nove nemško-nacionalne učiteljske lirike. Manjka pa tem pesnim prave izvirnosti; skoro za vsako se da dokazati kaka znana literarna paralela. Dobri so njegovi prevodi Waltherja von der Vogelweide, Nibelungov in speva o Hildebrandu. Tudi v narečju je spretno in srečno pisal. Njegovi epski spevi pa niso nič boljši od njegove drame.

Samhaber je bil prvi Nemec, ki je skušal doumeti in Nemcem predstaviti Prešerna kot celotno individualnost; to daje posebno vrednost njegovim prevodom (Preširenklänge. V Ljubljani 1880) v primeri z zgodnjimi poskusi raznih Nemcev in Slovencev, ki so skušali uvesti Prešerna v nemško slovstvo, pa so prevajali same drobce, ki so se jim zdeli najbolj značilni ali pa za prevod najlažji. Za tako obširno nalogo pa Samhaber ni bil pravi mož. Pred vsem ni zadosti poznal slovenščine; Prešerna je prevajal po doslovnem prevodu, ki mu ga je oskrbel Fr. Levec. Druga in skoro še večja težava je bila v snovi sami. Saj je danes od Samhaberjevih prevodov poteklo že nad trideset let, v katerih smo se z neverjetno vnemo in iskreno ljubavjo poglobili v Prešerna, a vendar je še danes težko kdo na vsem Slovenskem, ki bi si nam upal podati celotno in popolno sliko Prešernovega življenja in dela. Najlepše kaže to način, kako si je Samhaber popolnoma „individualno prikrojil“ „Krst“ — delo, ki je odločilnega pomena za končno oceno vsega Prešerna, ki pa nam postaja šele v zadnjem času nekoliko prozorno. O Samhaberjevih prevodih smo si bili Slovenci edini v tem, da smo jih odklanjali. Že Stritar je v „Dunajskem pismu VI.“ (Zbr. sp. VII, str. 249) zapisal: „Našemu Prešernu tudi Samhaber ni kos; to še enkrat poudarjam, naj se reče, kar se hoče.“ To se bo pokazalo še bolj, če bo kdo kdaj Samhaberjeve prevode res tudi ocenil. Potrebno bi to bilo, saj nam je baš Hirschev članek dokaz, da se Nemci zanimajo za svoje literarne zveze s Slovenci. Torej je sedaj tudi primeren čas in potreba, da tudi mi Slovenci na tem polju storimo kaj več, nego smo doslej.

Ciprijan Korošak.

